

M U Z Y K A

klasy IV - VI

Przewidywane osiągnięcia uczniów

Przewidywane osiągnięcia sformułowano na podstawie analizy *Podstawy programowej muzyki dla klas 4–6*. Realizacja niniejszego programu zakłada, że uczeń będzie umiał odbierać różne wypowiedzi muzyczne. W praktyce oznacza to, że powinien rozpoznawać różnorodne przykłady wypowiedzi (np. piosenka, pieśń, balet, opera, taniec). Odbiór wypowiedzi ma się dokonywać poprzez poznanie terminów i czynne posługiwanie się pojęciami oraz symbolami muzycznymi, umożliwiającymi komunikację:

- zwrotka i refren – w całym repertuarze do śpiewania,
- pojęcia opisujące świat sztuki potrzebne do rozumienia i prowadzenia rozmów o sztuce – muzyce (np. rozumienie pojęć związanych z elementami muzyki: nazwy solmizacyjne i literowe dźwięków w obrębie oktawy razkreślnej, znaki chromatyczne, poszczególne wartości rytmiczne, takt, metrum, legato, staccato, repetycja, volty, AB, ABA, rondo, wariacje, kanon, pieśń, opera, balet, taniec; pojęć związanych z wykonawstwem: solo, tutti, jednogłosowość, wielogłosowość, orkiestra i grupy instrumentów, głosy i inne oraz pojęć związanych z rodzajami muzyki: folklor i etnografia, zwyczaje i obrzędy, kolędy i pastorałki, muzyka klasyczna, obrzędowa, rozrywkowa), radiu, telewizji, filmie, teatrze (scenografia, choreografia, charakteryzacja, pantomima, libretto, akt, scena, wątek, akcja, autor, narrator, bohater, np. poprzez słuchanie lub oglądanie fragmentów oper *Straszny dwór*, *Halka* S. Moniuszki, *Wilhelm Tell* G. Rossiniego, *Tosca* G. Pucciniego, *Czarodziejski flet* W.A. Mozarta, baletów *Pan Twardowski* L. Różyckiego, *Harnasie* K. Szymanowskiego, a także słuchanie utworów programowych m.in. *Karnawał zwierząt* C. Saint-Saënsa, *Taniec ognia* M. de Falli, *Szeherazada* N. Rimskiego-Korsakowa),
- objaśnienia i oznaczenia stosowane w partyturkach, potrzebne do wykonywania utworów,
- notacja muzyczna (rytm i metrum: ćwierćnuty, ósemki, szesnastki, półnuty, cała nuta, pauzy, kropka przy nucie, synkopa, przedtakt, metrum ćwierćnutowe 4/4, 3/4, 2/4 oraz ósemkowe 6/8 lub 3/8, rytm w mowie potocznej; melodia: klucz wiolinowy, gama C-dur – umiejętność odczytania, zapisania i zagrania dźwięków, znaki chromatyczne przykluczowe i przygodne – umiejętność odczytania z zapisu i zastosowania w praktyce; dynamika: forte – głośno, piano – cicho, coraz głośniej lub ciszej, niektóre nazwy włoskie; agogika: wolno, umiarkowanie, szybko, coraz wolniej lub szybciej, niektóre nazwy

włoskie i symbole graficzne; artykulacja: legato, staccato, fermata, glissando, pizzicato),

- schematy, np. rozmieszczenie instrumentów w orkiestrze symfonicznej czy rysunki przedstawiające budowę instrumentów.

Odbiór wypowiedzi to także umiejętność rozpoznawania cech polskiej muzyki ludowej, zwłaszcza tańców narodowych. Poznawanie muzyki ludowej i kontakt z dziełem Oskara Kolberga ma rozwinąć poczucie tożsamości narodowej.

Niniejszy program ukierunkowany jest również na samokształcenie i umiejętność docierania do informacji, a w szczególności odczytywania danych z różnych tekstów źródłowych, np. poprzez odnajdywanie, wskazywanie i posługiwanie się różnymi źródłami informacji – strony internetowe, słowniki, przewodniki i inne poświęcone muzyce.

Aktywny udział w życiu kulturalnym nie jest możliwy bez umiejętności wybierania wartościowych propozycji z oferty mediów, dlatego program wymaga analizowania np. radiowych lub telewizyjnych audycji poświęconych muzyce, czytania recenzji, a także śledzenia stron internetowych instytucji kulturalnych. Bardzo ważne jest stworzenie uczniom okazji do uczestniczenia w koncercie muzyki klasycznej na żywo – czy to w formie koncertu, który odbędzie się w szkole, czy też wspólnego wyjścia na koncert do filharmonii, sali koncertowej.

„Tworzenie wypowiedzi” w rozumieniu *Podstawy programowej* zawiera w sobie zarówno działania twórcze, np. improwizacje wokalne, instrumentalne, ruchowe i pozamuzyczne, jak i odtwórcze, ale noszące cechy własnej interpretacji, np. śpiew, grę na instrumentach, recytację itp. *Program* zakłada, że uczeń potrafi publicznie prezentować swoją wypowiedź, zna zasady danej wypowiedzi (np. budowę, dobór właściwych środków wyrazu), ma także świadomość swoich zdolności i możliwości, które trzeba wykorzystać w wypowiedzi. Po trzech latach nauki uczeń będzie potrafił:

- śpiewać polski hymn narodowy,
- wykonywać na dzwonkach/ flecie / instrumencie klawiszowym hymn Unii Europejskiej,
- śpiewać w grupie, a czasami solo pieśni historyczne i piosenki z repertuaru podręcznika lub inne o odpowiednim poziomie artystycznym,
- śpiewać w kanonie i na głosy,

- zaśpiewać lub zagrać wymyśloną przez siebie melodię,
- stosować zasady higieny głosu i słuchu w codziennym życiu,
- odczytać prostą melodię i zagrać ją na instrumencie melodycznym do wyboru (flet podłużny, dzwonki, instrument klawiszowy),
- zaproponować prosty akompaniament na instrumentach perkusyjnych do pieśni, piosenki, utworu lub tańca,
- zademonstrować podstawowe kroki i figury wybranych polskich tańców narodowych,
- podejmować współpracę w grupie poprzez ustalanie sposobu rozwiązania zadania oraz prezentacji tego rozwiązania, np. w grupowych improwizacjach ruchowych, rytmicznych, słownych itp.,
- przedstawiać „treści” utworu muzycznego w formie plastycznej, literackiej, aktorskiej.

Analiza i interpretacja tekstów kultury

Zakłada się, że uczeń pozna wskazane przez nauczyciela dzieła muzyczne ważne dla kultury polskiej i światowej, będzie umiał je rozpoznać i zanalizować. W praktyce oznacza to, że uczeń potrafi określić gatunek i rodzaj słuchanej muzyki oraz umiejscowić ją na osi czasu. Oprócz rozpoznania cech ogólnych utworu rozumie jego sens, treść, również ukryte znaczenie. Z umiejętności szczegółowych wymienić można:

- przyporządkowanie utworu do odpowiedniego gatunku i czasu,
- uwzględnianie w interpretacji kontekstów, np. historycznego,
- posługiwanie się ze zrozumieniem pojęciami dotyczącymi wartości pozytywnych, np. patriotyzm, tolerancja, piękno,
- opisywanie uczucia, które budzi dzieło, uzasadnianie tytułu, użytych środków wyrazu,
- podanie nazwiska autora słów polskiego hymnu oraz okoliczności narodzin pieśni,
- podanie nazwiska kompozytora *Ody do Radości* oraz tytułu utworu, z którego pochodzi dany fragment,
- wskazywanie różnic i podobieństw oraz porządkowanie zgodnie z charakterystycznymi cechami rozmaitych utworów instrumentalnych, pieśni i tańców, np. polskie tańce narodowe, budowa formalna utworów,
- wykorzystywanie przekazów ikonicznych i tekstów poetyckich do porównywania z nastrojem słuchanego utworu,

- nadawanie tytułów słuchanym utworom,
- wskazywanie głównych przyczyn i skutków doniosłych wydarzeń w historii Polski,
- omówienie skutków szkodliwej działalności człowieka w aspekcie wpływu na zdrowie fizyczne i psychiczne; podkreślenie szkodliwości hałasu oraz dobroczynnego działania muzyki na zdrowie psychiczne (muzykoterapia),
- wyjaśnianie na prostych przykładach zmian cywilizacyjnych, jakie nastąpiły na przestrzeni dziejów, np. przy okazji poznawania historii zapisu nutowego, czy możliwości współczesnych instrumentów,
- znajomość najważniejszych osiągnięć w zakresie zachowania polskiego dziedzictwa kulturowego, polskich tradycji i obyczajów.

Ocenianie

Nieodłącznym elementem procesu kształcenia jest ocenianie. Ocena osiągnięć uczniów jest bardzo ważna, gdyż daje zarówno nauczycielowi, jak i uczniowi informację o wynikach ich pracy.

Na początku każdego roku szkolnego nauczyciel jest zobowiązany poinformować uczniów oraz ich rodziców o wymaganiach programowych z przedmiotu, a także o sposobach sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów. *Przedmiotowy system oceniania* zaleca się wkleić do każdego zeszytu ucznia na pierwszych zajęciach roku szkolnego. Może on mieć taką postać:

KRYTERIA OCENIANIA Z PRZEDMIOTU MUZYKA W SZKOLE PODSTAWOWEJ

1. Uczeń jest oceniany za: **śpiewanie** piosenek w grupie i solo, **grę** na flecie i\lub na instrumentach perkusyjnych, **sluchanie muzyki** na lekcji, pewne **formy ruchowe**, zaangażowanie w **ćwiczeniach twórczych**, wiadomości z zakresu programu oraz zeszyt ćwiczeń.

Dodatkową ocenę może uzyskać, gdy aktywnie uczestniczy w wydarzeniach muzycznych (chodzi na koncerty, należy do chóru, zespołu muzycznego itp.).

2. Uczeń jest przygotowany do lekcji, gdy posiada: **podręcznik, zeszyt ćwiczeń, flet, dzienniczek** oraz odrobioną **pracę domową**.

3. W każdym semestrze uczeń może przed lekcją zgłosić **dwa nieprzygotowania**. Każde następne będzie równoznaczne z otrzymaniem oceny niedostatecznej. Sumienność będzie oceniona i wyrażona w postaci dodatkowej oceny na koniec semestru.

4. Na uzupełnienie wszelkich zaległości spowodowanych nieobecnością uczeń ma czas nie dłuższy niż **dwa tygodnie**.

5. Wymagania stawiane uczniom (podstawowe i ponadpodstawowe) wynikają bezpośrednio z realizacji materiału zawartego w cyklu *Klucz do muzyki*. Zakłada się, że uczeń spełniający wymagania podstawowe w pełnym zakresie otrzyma ocenę dostateczną, a w niepełnym – dopuszczającą. Uczeń, który w pełni opanuje materiał podstawowy i ponadpodstawowy, otrzyma ocenę bardzo dobrą, a w niepełnym – dobrą. Na ocenę celującą zasługuje uczeń wybijający się wiedzą, aktywnie uczestniczący w wydarzeniach muzycznych (koncertujący, meloman, uczestnik chóru, zespołu muzycznego itp.). Uczeń, który nie

podejście żadnej działalności i ma wyraźnie lekceważący stosunek do przedmiotu, może otrzymać ocenę niedostateczną.

W codziennej praktyce przy ustalaniu oceny z przedmiotu muzyka należy w szczególności brać pod uwagę wysiłek wkładany przez ucznia w wywiązywanie się z obowiązków wynikających ze specyfiki tych zajęć. Każdy może się rozwijać – w zakresie swoich indywidualnych możliwości, dzięki pracy i zaangażowaniu. Przewyciężanie trudności i aktywna postawa na lekcjach powinny stanowić podstawę do oceny uczniów. Przedmiot muzyka zawiera w sobie bogactwo form aktywności – śpiew, grę na różnych instrumentach, ruch z muzyką, formy twórczości, słuchanie utworów oraz wzbogacanie wiedzy z zakresu kultury muzycznej. Ta różnorodność pozwala na osiągnięcie sukcesu każdemu z uczniów, niezależnie od uzdolnień.